

Пархоменко А. О.,
курсант 1 курсу
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

Науковий керівник:
кандидат філософських наук, доцент
Стояцька Г.М.

ЗНАКОВА ПРИРОДА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Актуальність означеної проблеми пояснюється тим що, наразі, людство не уявляє свого існування без інформації. Інформація як ресурс займає провідне місце в житті людей та стає невід'ємною його частиною. Сьогодні інформація регулює фактично всі суспільні, економічні, політичні та соціальні відносини. Розвиток процесу інформатизації у сучасному глобалізованому світі відбувається над швидкими темпами. Цей феномен можна розцінювати з двох боків: з позитивного – швидкий обмін інформацією допомагає суспільству швидко розвиватися; з негативного – розвиток такого процесу може призвести до виникнення різних інформаційних катастроф, які можуть стати підґрунтям для виникнення великомасштабних технічних катастроф.

Остання обставина сьогодні стає реальною загрозою безпеці людства. За минуле століття надзвичайно стрімко розвинулись різноманітні шляхи та засоби інформаційного забезпечення і одним з девіантних проявів даного процесу постає інформаційна війна, яка перш за все руйнує свідомість людей різноманітними нейролінгвістичними засобами впливу. Такого роду війна впливає на принципи керування та реалізацію національної політики. Звичайно, відмінною ознакою такої війни є те, що кількість жертв у ній зводиться до мінімуму, немає прямого кровопролиття, але участь в ній приймають практично всі фігуранти соціальної взаємодії. Тому аналіз знакової природи інформаційної війни та загальних ознак прихованої агресії, вміння їх ідентифікувати та критично сприймати постає соціальною навичкою, володіння якою для сучасної людини є на часі.

Наразі велика кількість фігурантів світового співтовариства вбачають в інформаційній війні найефективніше знаряддя ведення зовнішньої політики. Тому кожній державі необхідно знайти результативну систему протидії операціям такого роду війни.

Головна проблема всіх негараздів полягає в даній сфері полягає в тому, що людство не завжди готове протидіяти маніпулюванням свідомістю, не напрацювало досить дієвих методів боротьби з ними. Річ у тім, що суспільство

не завжди усвідомлює, що сучасні комунікаційні технології можуть нести реальну загрозу через їх прихований інформаційно-психологічний вплив. Особливо, якщо таке використання здійснюється з політичною метою [1].

Дослідженням зазначеного питання на даному етапі займалися ряд вчених як в Україні, так і за кордоном: Вершинін М.С., Крутских А., Расторгуєв С.П., Афанасьєв У. та інші.

Найбільш узагальнене визначення інформаційної війни можна звести до «використання і управління інформацією з метою набуття конкурентоздатної переваги над супротивником». Така війна здійснює збір тактичної інформації, забезпечує безпеку своїх інформаційних ресурсів, поширює пропаганду, вона дезінформує військо та населення ворогуючої сторони для його деморалізації.

Метою інформаційної війни є намагання підірвати матеріальні та моральні сили супротивника та зміцнити свої. За допомогою пропаганди вона руйнує орієнтацію людини в емоційній та ідеологічних галузях. Очевидно, що вона відрізняється від звичайної війни, в якій переважають знищення, кровопролиття, позбавлення суспільства ресурсів та ін., але ті руйнування, яких завдає інформаційна війна зазвичай стоять на одній сходинці з тими, а з часом і вище тих, яких завдають збройні війни [2, с.85]. У ХХ ст. після Другої світової війни потужне використання різноманітних інформаційних ресурсів призвело до виникнення Холодної війни між двома провідними на той час державами – СРСР та США.

Основними засобами такого роду війни виступають маніпулювання масовою свідомістю. Такі маніпуляції, зазвичай, поєднують в собі внесення у розуміння людей деструктивних ідей та поглядів, дезінформацію, залякування уявною могутністю тощо. Таким чином головним завданням інформаційної війни є порушення обміну інформації в «конкуруючому таборі». Такий вид війни знищує не населення, а державний механізм зсередини.

Різноманітні інформаційні та психологічні операції завжди привертали увагу військових і владних структур. Цей феномен можна прослідити на прикладі війни у В'єтнамі, коли штучно применшувались загрози цього сектору існування держави і його не було репрезентовано на вищих рівнях управління. Одним з наслідків такого згубного ставлення до небезпеки інформаційних операцій зазвичай стає зневірення у власних військових силах [3, с.178].

Як вже зазначалось, на сьогодні держави віддають перевагу інформаційним війнам. Якщо розглянути це питання з боку міжнародної політики, то можна побачити, що спецслужби багатьох держав здійснюють вплив на свідомість мас через Інтернет. Наприклад США для боротьби з супротивником використовує чипи з логічними вірусами, які можуть активуватися у разі необхідності. Для уникнення різного роду маніпуляцій необхідна увага спеціалістів у сфері кіберзлочинності та інших профілів. Тому

надзвичайно актуальним постає питання про вдосконалення діяльності виконавчий орган влади яким є поліція, а особливо одного з її структурних підрозділів – кіберполіції. Якщо розглядати маніпуляцію через Інтернет, перш за все потрібно підсилити моніторинг соціальних мереж та пошукових сайтів. Міжнародний досвід в даній сфері демонструє нам безліч різноманітних засобів, в тому числі і тих, що рясніють крайнощами. Зокрема, можна навести приклад Північної Кореї, в якій взагалі відсутній доступ до всесвітньої павутини що є однією з промовистих ознак функціонування авторитарного режиму. Водночас у Японії, країні із достатньо розвиненою демократією, здійснюється досить жорсткий моніторинг пошукових систем з метою запобігання поширення на маси ворожої інформації, що може призвести до послаблення та руйнування державних та національних пріоритетів країни.

Поряд з Інтернетом важливе місце займають і ЗМІ, які також несуть свій вагомий вплив на формування стереотипів соціальної свідомості. Зокрема, в Україні на сьогодні близько 80% телебачення перебуває у приватній власності, що в більшості випадків унеможливорює ефективний контроль інформаційних потоків. Тому досвід нашої країни свідчить про необхідність посиленого контролю за конвентом на телебаченні для усунення його негативного впливу на суспільство.

У процесі моніторингу інформації обов'язковою умовою є орієнтування на цільову аудиторію. Не варто фільтрувати на державному рівні інформацію таким чином, аби доводити до відома громадськості односторонні дані, оскільки це сприймається соціумом вороже, формуючи уявлення про упередженість та доцільні сну діяльність ЗМІ. Важливою функцією держави у сфері інформаційної політики є паритет інформації з огляду на політичні вподобання соціуму. Недотримання цих норм загрожує деструктивними процесами в країні та, часто, підсиленням сепаратистських тенденцій за прикладами окремих регіонів України [4].

Одним з найбільш болючих та контроверсійних питань адекватної інформаційної політики та протидії інформаційній війні є питання мови як структуруючої та ідентифікуючої ознаки держави. З поміж багатьох прорахунків української державної політики останніх десятиліть мовне питання є «лакмусовим папірцем» під час формування стратегії розвитку країни на певних етапах. Незавершена дерадянізація, «...імпульс якої швидко згорнувся ще на початку незалежності, швидка приватизація ЗМІ та засилля російського медіа-продукту при прогресуючому витісненні власного, агресивне створення ілюзії «ідеального минулого» – все це є форматом світової війни нового типу – перш за все війни за мізки» [5].

Підсумовуючи, варто зазначити що інформаційна війна на сьогодні повертає увагу великої кількості фігурантів міжнародних відносин, оскільки

це найефективніший метод руйнування державного механізму зсередини, не завдаючи при цьому матеріальних втрат та кровопролиття. Тому, як засіб опору інформаційним атакам та з метою уникнення дезінформації, перш за все необхідно аналізувати знаково-семіотичну природу інформації, яку сприймає суб'єкт соціального процесу.

1. Інформаційні війни та шляхи їх розв'язання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.bestreferat.ru/referat-267233.html]
2. Волковский Н.Л. История информационных войн: в 2 ч. Ч. 2 / Н.Л.Волковский. – СПб.: Полигон, 2008.– 736 с.
3. Расторгуев, С. П. Інформаційна війна / С. П. Расторгуев. – М.: Наука, 2008. – 235 с.
4. Про інформаційну війну та шляхи її подолання говорили на зустрічі координаторів програми «Жива парафія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://snip.net.ua/20150318/pro-informatsijnu-vijnu-ta-shlyahy-yiyi-podolannya-govoryly-na-zustrichi-koordinatoriv-programy-zhyva-parafiya]
5. Оксана Забужко : Сьогодні не потрібно бомбити міста, досить розбомбити мізки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://apostrophe.ua/ua/article/society/culture/2017-04-18/oksana-zabujko-segodnya-nenujno-bombit-goroda-dostatochno-razbombit-mozgi/11737]